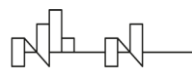

LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNERĪBA

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Norway
grants

Innovation
Norway

ZIŅOJUMS

Latvijas Būvuzņēmēju Partnerībai

BŪVNIECĪBAS NOZARĒ NODARBINĀTO MINIMĀLĀS DARBA

ALGAS IZMAIŅU SCENĀRIJI

Versija 0.1

2022. GADA 18. MARTS

RĪGA

Dokumenta autoru mantiskās tiesības pieder Pasūtītājam, kuram ir tiesības izmantot šo dokumentu saskaņā ar Biedrības “Latvijas Būvuzņēmēju partnerība” un SIA “Bruno Radziņa konsultācijas” 2021.gada 10.decembrī noslēgto līgumu Nr. SL-2021/12-10 “Par ekspertu atzinuma izstrādi”.

Pieļaujama dokumentā iekļautās informācijas citēšana un izmantošana atvasinātu darbu veidošanai, iekļaujot atsauci uz šo dokumentu.

Dokumenta autori

- Bruno Radziņš, SIA “Bruno Radziņa konsultācijas”

Kontaktpersona:

Bruno Radziņš

SIA “Bruno Radziņa konsultācijas”

Tel.: (+371) 29 48 35 23

E-pasts: bruno.radzins@gmail.com

Izmaiņu lapa

Versija	Mainītās daļas	Izmaiņu kopsavilkums	Autors	Datums

Ziņojums ir sagatavots ar Norvēģijas finanšu instrumenta 2014.-2021. gada plānošanas periodā, programmas “Sociālais dialogs – pienācīgs darbs” programmas atbalstu.

SATURA RĀDĪTĀJS

1. Ievads	4
1.1. Pētījuma konteksts	4
1.2. Ziņojuma mērķis un pielietojums	4
1.3. Pētījuma izstrādes pieeja	4
1.4. Ierobežojumi	5
1.5. Definīcijas un saīsinājumi	5
1.6. Saistītie dokumenti	6
2. Esošā situācija	7
2.1. Latvijas būvniecības nozares rādītāji	7
2.2. Būvniecības nozares atalgojums	10
2.3. Minimālā alga	12
3. Minimālā un vidējā atalgojuma rādītāji ārvalstīs	15
3.1. Minimālā un vidējā atalgojuma rādītāji Igaunijā un Lietuvā	15
3.2. Būvniecībā nodarbināto vidējā un minimālā stundas likme Eiropas valstīs	16
3.3. Minimālā alga ES valstīs	18
4. Būvniecībā nodarbināto darba laika specifika	20
5. Minimālās algas izmaiņu scenāriji	23
6. Minimālās algas scenāriju ietekmes novērtējums	25
6.1. Novērtējuma pieeja	25
6.2. Galvenie pieņēmumi	26
6.3. Aprēķina rezultāti	26
7. Minimālās algas scenāriju novērtējums. Ieteikumi	30

1. IEVADS

1.1. Pētījuma konteksts

Pētījums veikts pamatojoties uz Biedrības “Latvijas Būvuzņēmēju partnerība” un SIA “Bruno Radziņa konsultācijas” 2021.gada 10.decembrī noslēgto līgumu Nr. SL-2021/12-10 “Par ekspertu atzinuma izstrādi” (turpmāk – Līgums), kas paredz nodrošināt ekspertu atzinumus par būvniecības nozarē nodarbināto minimālās darba algas izmaiņu scenārijiem nolūkā rast optimālo minimālās algas izmaiņu scenāriju.

1.2. Ziņojuma mērķis un pielietojums

Šī Ziņojuma mērķi ir:

- Apzināt un analizēt iespējamās būvniecības nozarē nodarbināto minimālās algas izmaiņu scenārijus.
- Sniegt ieteikumus par optimālo minimālās algas izmaiņu scenāriju – par ieteikto jauno minimālo algu un ieteicamo minimālās algas ieviešanas brīdi raugoties gan no regulējošās vides viedokļa, gan no ekonomiskā viedokļa.

1.3. Pētījuma izstrādes pieeja

Pētījums tika veikts šādos posmos:

- Esošās situācijas izpēte:
  - ES ieteikumu, priekšlikumu izpēte;
  - Būvniecības nozares specifikas raksturojums;
  - Kaimiņvalstu pieejas izpēte.
- Minimālā un vidējā atalgojuma rādītāju Lietuvā un Igaunijā izpēte.
- Būvniecības nozarē nodarbināto minimālās darba algas palielināšanas scenāriju definēšana un saskaņošana ar Pasūtītāju.
- Būvniecības nozarē nodarbināto darba laika specifikas izpēte, ievērojot būvniecības nozares biznesa specifiku.
- Novērtējums ietekmei uz sociālo nodokļu apjomu.
- Novērtējums ietekmei uz darbaspēka izmaksām.
- Minimālās algas scenāriju priekšrocību, trūkumu izvērtējums. Optimālā scenārija identificēšana.
- Ziņojuma dokumenta par pētījuma rezultātiem sagatavošana.

1.4. Ierobežojumi

Ziņojums satur atziņas, secinājumus par minimālās algas būvniecības nozarē ieteicamo scenāriju. Ziņojums nenodrošina minimālās algas scenārija piepildīšanos. Proti, būvniecības nozares darba devēju un darba ņēmēju savstarpēju vienošanos par jauno minimālo algu un tās ieviešanas datumu.

1.5. Definīcijas un saīsinājumi

Saīsinājums, termins	Skaidrojums
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
Direktīva	Priekšlikums. EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par adekvātu minimālo algu Eiropas Savienībā COM/2020/682 final
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
EM	Ekonomikas ministrija
FM	Finanšu ministrija
Ģenerālvienošanās	Būvniecība nozares Ģenerālvienošanās ir starp būvniecības nozares darba devējiem un dara ņēmējiem noslēgts koplīgums, kas nosaka minimālo algu būvniecības nozarē strādājošajiem.
IIN	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
Izpildītājs	SIA “Bruno Radziņa konsultācijas”
KF	Kohēzijas fonds
LBNA	Latvijas būvniecības nozares arodbiedrība
LBP	Biedrība “Latvijas Būvuzņēmēju partnerība”
MU	Mikrouzņēmums
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
Pasūtītājs	Biedrība “Latvijas Būvuzņēmēju partnerība”
PKL	Profesionālās kvalifikācijas līmenis
RRF	Eiropas Atveseļošanas un noturības mehānisms
SIIK	Saimnieciski izdevīgā iepirkuma kritēriji
VID	Valsts ieņēmumu dienests

1.6. Saistītie dokumenti

- 20.06.2001. Darba likums.
- Ministru kabineta 2015. gada 24. novembra noteikumi Nr. 656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu”.
- Būvniecības nozares ģenerālvienošānās (spēkā no 2019.gada 3.novembra).
- Priekšlikums. EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par adekvātu minimālo algu Eiropas Savienībā COM/2020/682 final.

2. ESOŠĀ SITUĀCIJA

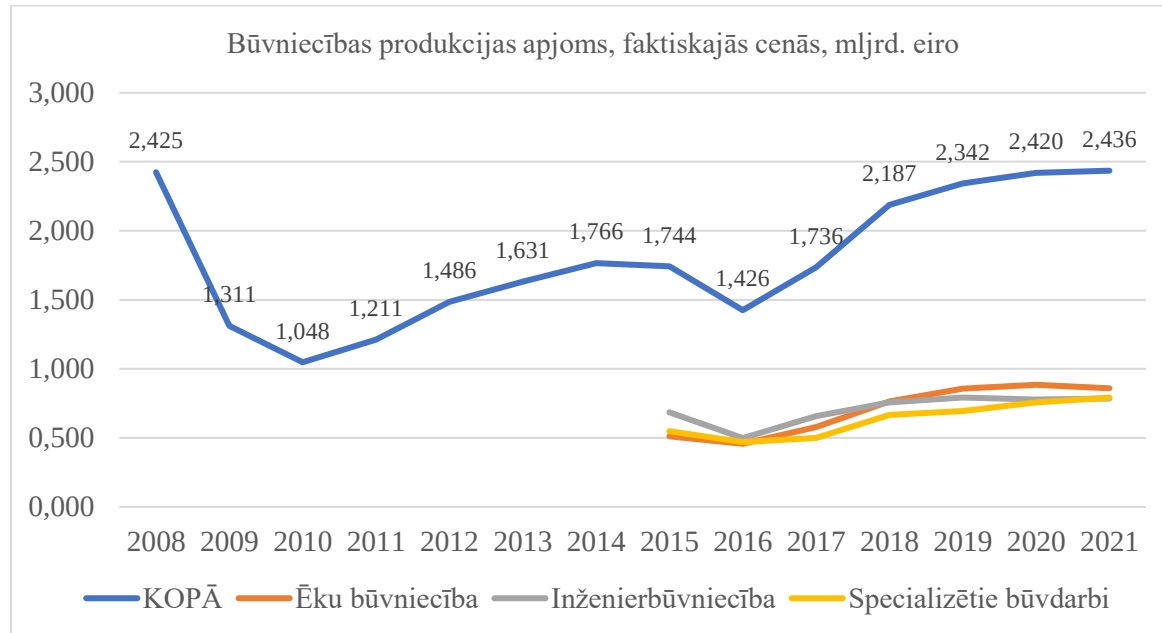
2.1. Latvijas būvniecības nozares rādītāji

Šī sadaļa sniedz vispārēju ieskatu Latvijas būvniecības nozares vēsturiskajā attīstībā un nākotnes attīstības tendencēs.

Kā to atspoguļo Attēls 1, būvniecības nozares produkcijas apjomi būtiski samazinājās laika periodā no 2008. līdz 2010.gadam, kad iestājās ekonomikas krīze un samazinājās pieejamais finansējums. Kopš 2011. gada, kad Latvijas ekonomikā atsākās izaugsme, būvniecības apjoms sāka palielināties. 2015. un 2016.gadā būvniecības nozares aktivitāte samazinājās, jo vispirms samazinājās ēku būvniecība, bet pēc tam ievērojami nokritās arī inženierbūvju būvniecības apjomi. Kopš 2017. gada būvniecībā atkal ir atsākusies strauja attīstība, kas lielā mērā ir saistīta ar ES līdzfinansēto projektu pieaugumu, kā arī vairākiem lieliem būvniecības objektiem.

Būvdarbu apjoms 2021.gadā sasniedza 2,436 miljardus eiro. Aptuveni 1/3 daļa jeb 859 miljonus eiro no tā veido uzņēmumi, kuru pamatdarbības veids ir ēku būvniecība. Vēl aptuveni 1/3 daļa no visu būvdarbu vērtības jeb 785 miljonus eiro nodrošina uzņēmumi, kuru pamatdarbības veids ir inženierbūvniecība. Uzņēmumu, kas nodarbojas ar specializētajiem būvdarbiem, būvdarbu apjoms veidoja 792 miljonus eiro.

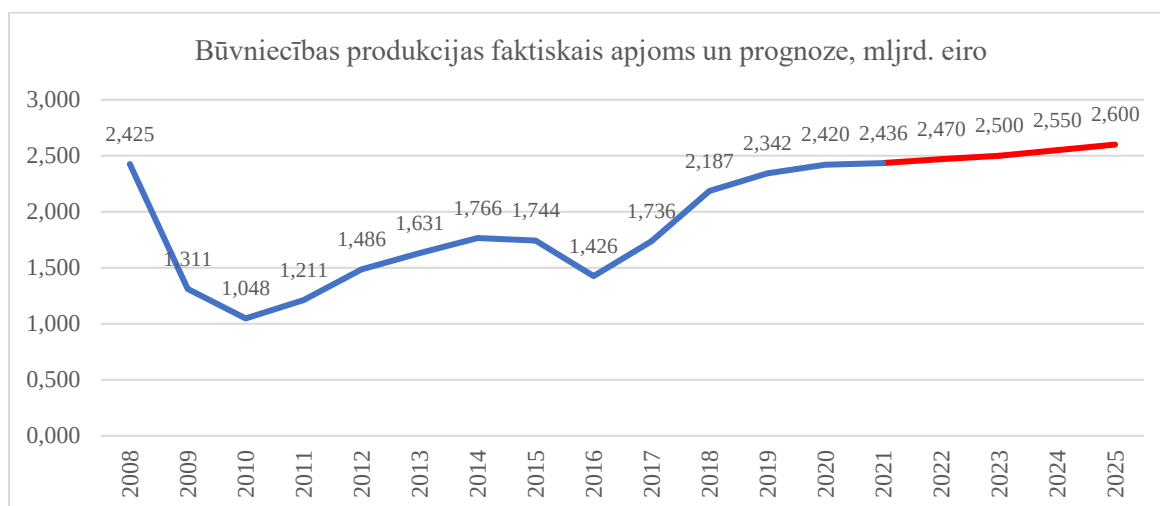
Attēls 1

Datu avots: CSP dati par būvniecības produkcijas apjomu.

LBP sagatavotā prognoze parāda, ka laika periodā no 2022.gada līdz 2025.gadam būvniecības produkcijas apjoms pieaugs, 2025.gadā sasniedzot aptuveni 2,6 miljardus eiro apjomu (skatīt Attēlu 2). Sagaidāms, ka šajā laika periodā būvniecības produkcijas apjomi pieaugs vidēji par 1,7 % gadā.

Attēls 2

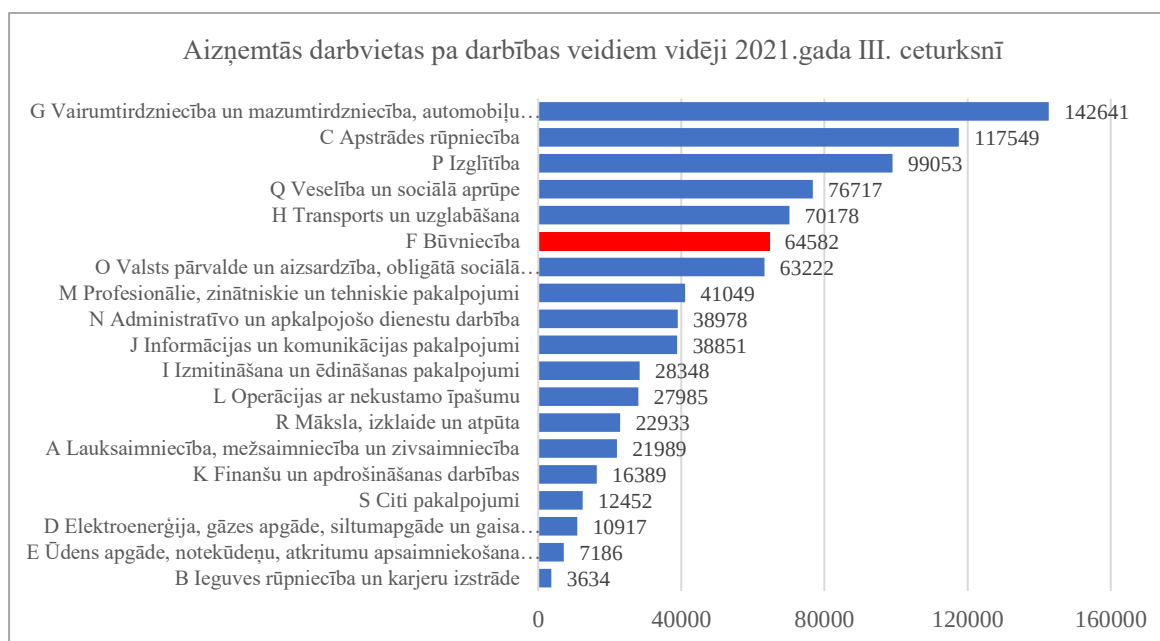

Datu avots: CSP dati par būvniecības produkcijas apjomu un LBP prognoze.

Daļēji šis pieaugums skaidrojams ar to, ka laika periodā no 2022.gada līdz 2027.gadam sagaidāms būtisks būvniecības nozares publisko investīciju apjoms – aptuveni 3,5 miljardi eiro apmērā, ko veidotu ES ERAF un KF fondu finansējums aptuveni 2,6 miljardu eiro apmērā un ES RRF fondu finansējums aptuveni 0,94 miljardi eiro apmērā.

Attēlā 3 atspoguļota nodarbinātība Latvijas tautsaimniecības nozarēs. Kā redzams, būvniecības nozare ir sestais lielākais darba devējs Latvijas tautsaimniecībā. Jāatzīmē, ka būvniecības nozares darba vietas datos (64582 darba vietas) ir iekļautas visas darba vietas, kas ir uzņēmumos, kuru darbība ir reģistrēta būvniecības nozarē. Tātad dati iekļauj darba ņēmējus ar būvniecības profesiju un citu, ar būvniecību nesaistītu profesiju darba ņēmējus, piemēram, būvniecības nozares uzņēmumos nodarbinātus grāmatvežus, juristus u.c. profesiju pārstāvjus.

Attēls 3

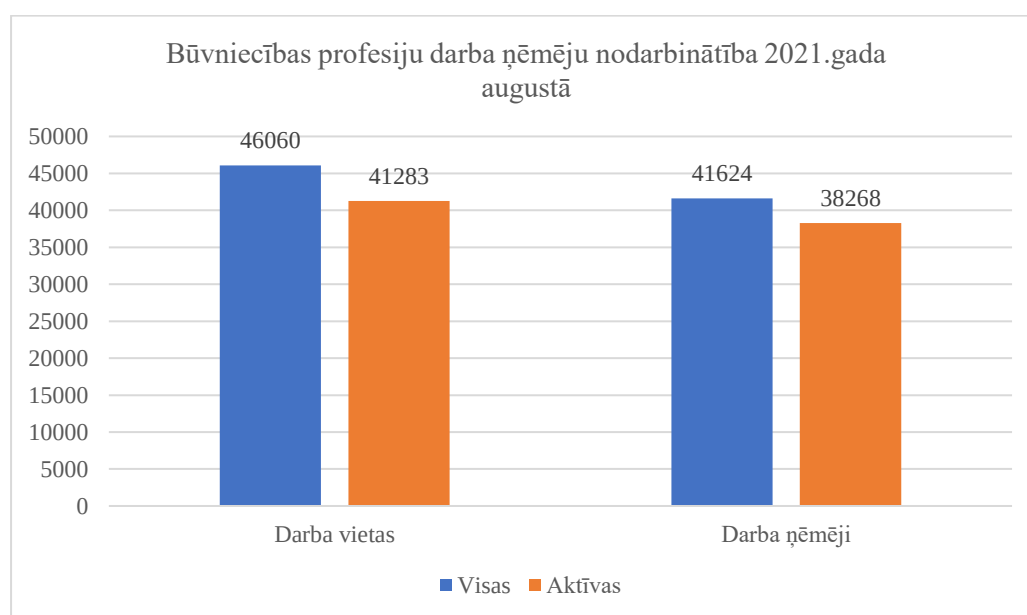

Datu avots: CSP dati par darba vietām pa NACE 2 darbības veidiem.

Savukārt, attēlā 4 attēloti tikai tie darba ņēmēji, kuri ir nodarbināti būvniecības nozares uzņēmumā un, kuriem ir norādīta būvniecība nozares profesija. Tieši šie dati atspoguļo būvdarbos iesaistīto darba ņēmēju resursus un tieši šiem darba ņēmējiem Ģenerālvienošānās ietvaros ir noteikta minimālā alga. Jāatzīmē, ka dati ir par 2021.gada augustu jeb mēnesi, kurā būvdarbu apjoms sasniedz maksimumu. Kā var pamanīt, būvdarbos iesaistīto darba ņēmēju skaits bija 41'624 un no tiem 38'268 bija aktīvi darba ņēmēji t.i. tie bija faktiski nodarbināti un saņēma atalgojumu. Vairāki darba ņēmēji bija nodarbināti vairākās darba vietās. Sīkāk šis aspekts apskatīts Ziņojuma 6. sadaļā “Būvniecībā nodarbināto darba laika specifika”.

Attēls 4

Datu avots: VID dati par būvniecības nozares uzņēmumos būvniecības profesijās nodarbinātajiem darba ņēmējiem.

Saskaņā ar NVA datiem, uz 30.11.2021. reģistrēto brīvo darba vietu skaits būvniecības nozarē bija 7622. Paredzams, ka sezonā, kad būvdarbu apjomi sasniegs maksimumu, brīvo darba vietu skaits būs aptuveni 5 tūkstoši. Tabulā 1 atspoguļotas pieprasītākas septiņas būvniecības nozares profesijas.

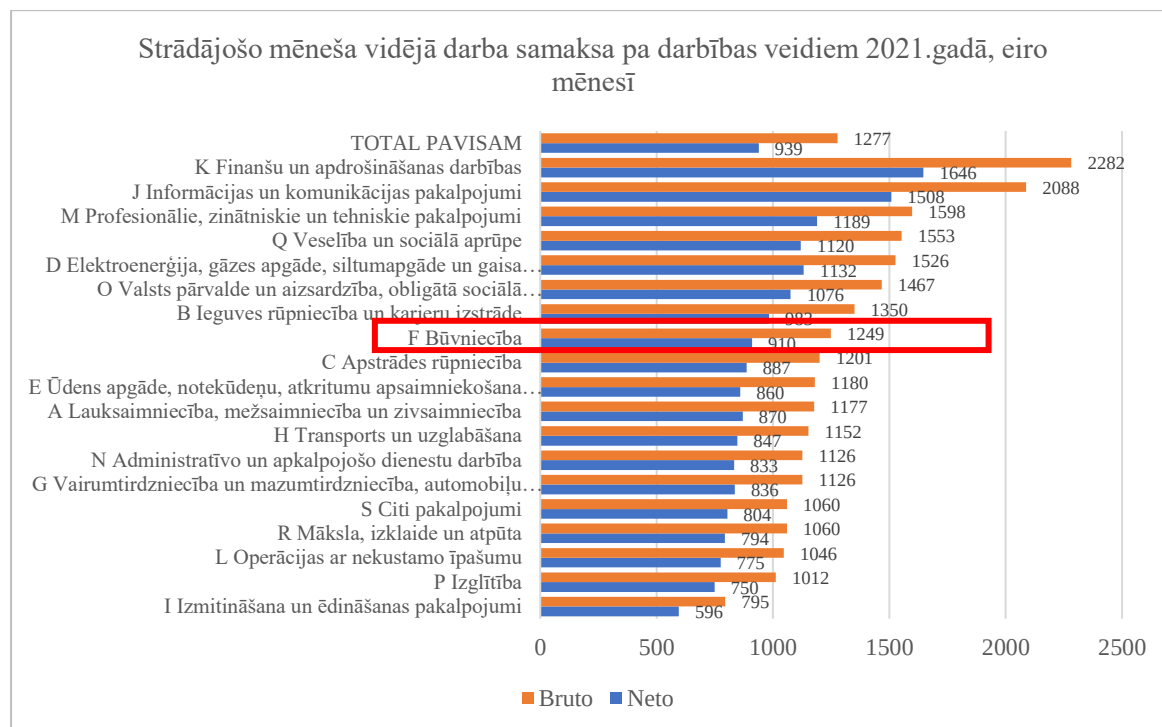
Tabula 1

Profesija	Brīvo darba vietu skaits
BŪVSTRĀDNIEKS	1298
PALĪGSTRĀDNIEKS	1108
BETONĒTĀJS	582
MŪRNIKS	432
BŪVNIKS	417
KRĀSOTĀJS	336
APDARES DARBU STRĀDNIEKS	312

2.2. Būvniecības nozares atalgojums

Saskaņā ar CSP datiem 2021.gadā būvniecības nozarē strādājošo mēneša vidējā darba samaksa bija 1249 eiro mēnesī. Šis rādītājs ir zemāks kā vidējais rādītājs visās Latvijas saimnieciskajās darbībās – 1277 eiro mēnesī.

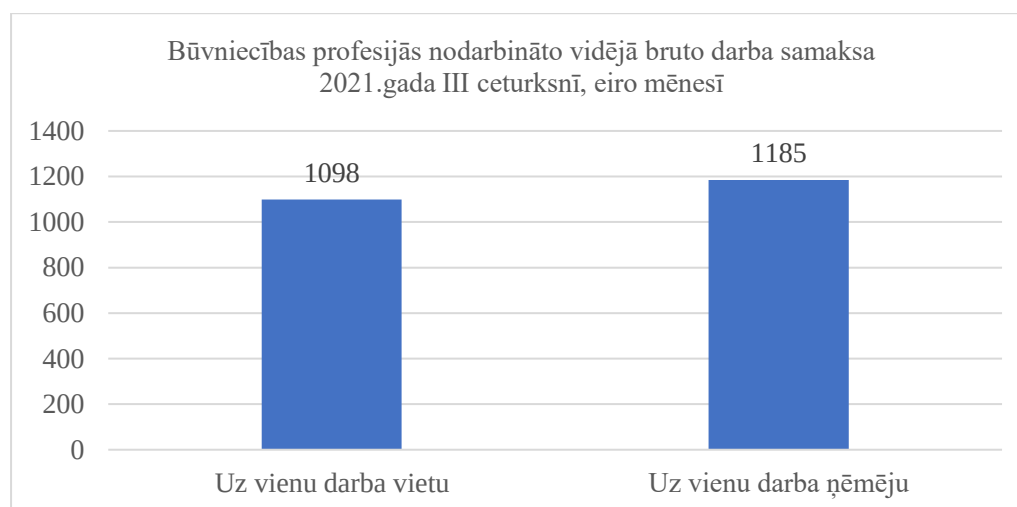
Attēls 4

Datu avots: CSP dati par darba vietām pa NACE 2 darbības veidiem.

Attēlā 5 attēlota vidējā darba samaksa tikai tiem darba ņēmējiem, kuri ir nodarbināti būvniecības nozares uzņēmumā un, kuriem ir norādīta būvniecības nozares profesija. Tieši šie dati atspoguļo būvdarbos iesaistīto darba ņēmēju vidējo darba samaksu.

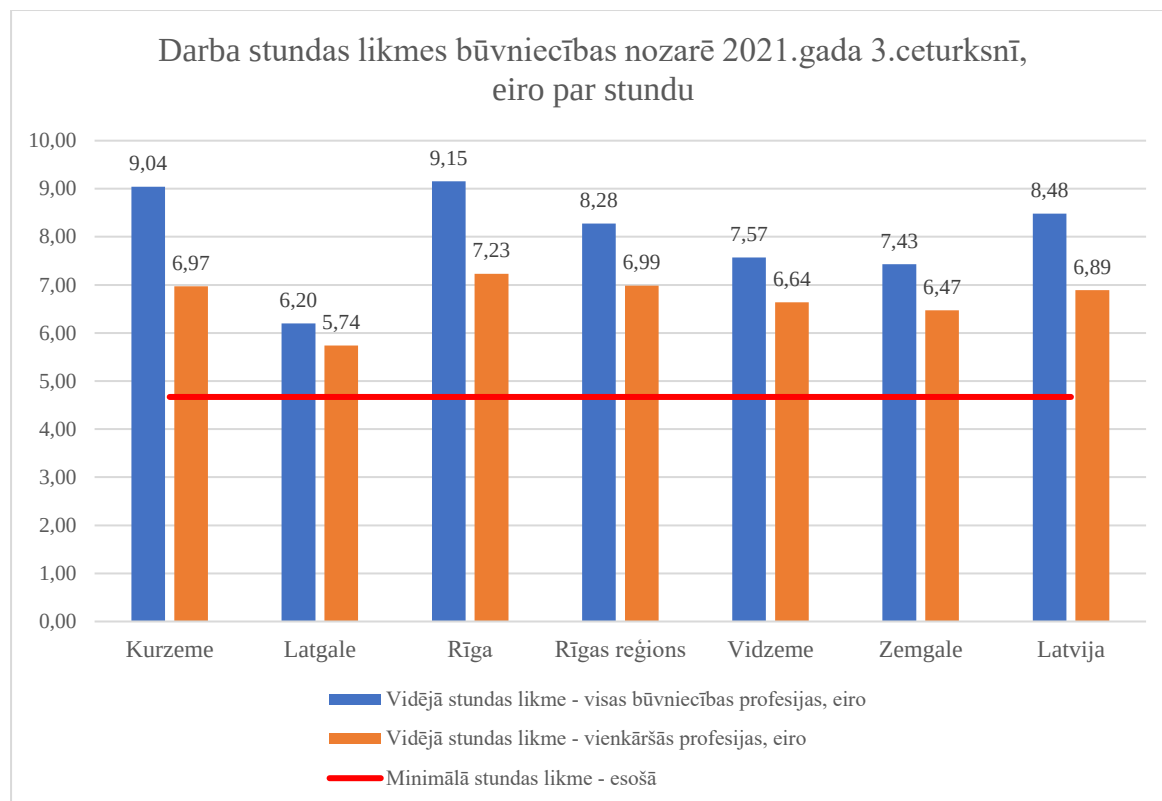
Attēls 5

Datu avots: VID dati par būvniecības nozares uzņēmumos būvniecības profesijās nodarbinātajiem darba ņēmējiem.

Attēls 6 atspoguļo vidējās vienas darba stundas likmes būvniecības profesijās nodarbinātajiem darba ņēmējiem Latvijas novadu griezumā. Ka redzams, vidējā bruto darba stundas likme visā Latvijā ir 8,48 eiro. Atsevišķos Latvijas reģionos stundas likme ir ievērojami zemāka par vidējo rādītāju Latvijā, piemēram, Latgales novadā tā ir tikai 6,20 eiro stundā. Minimālās darba algas kontekstā, īpaši izceļama ir vidējā stundas likme būvniecības vienkāršo profesiju strādniekiem. Vidēji Latvijā tā ir par 19% zemāka salīdzinot ar vidējo stundas likmi, taču Latgalē tikai nedaudz augstāka par minimālo stundas likmi, kas noteikta būvniecības nozarē.

Attēls 6

Datu avots: VID dati par būvniecības nozares uzņēmumos būvniecības profesijās nodarbinātajiem darba ņēmējiem.

Lai skatītu cik ir nodarbināto, kas saņem mazāk par noteikto minimālo algu – 780 eiro mēnesī, atsevišķi tika izdalīts 2021.gada augusts – mēnesis, kurā būvniecībā ir ļoti augsta nodarbinātība, šajā mēnesī bija 176 pilnai slodzei atbilstošas darba stundas. No kopējā darba ņēmēju apjoma tika atlasīti tieši tādi darbinieki, kas strādāja tieši 176 stundas - 11124 darba ņēmēji. Izdalot darbiniekus, kas saņēma mazāk par 780 eiro mēnesī, bija 787 darba ņēmēji jeb aptuveni 7% no kopējā skaita.

Laika periodā no 2022.gada līdz 2025.gadam sagaidāms būtisks izmaksu pieaugums būvniecības nozares darbaspēkam – vidēji par 6,5% gadā.

Būtiskākie darbaspēka izmaksas ietekmējošie faktori būs šādi:

- Būvniecības apjoma pieaugums Latvijā;

- Darbaspēka samaksas līmenis ES valstīs būvniecības nozarē;
- ES darbaspēka pieprasījums būvniecības nozarē;
- Par publiskiem līdzekļiem īstenoto būvniecības ieceru apjoms.

Šajā sadaļā atspoguļoti dati un pieņēmumi liecina, ka Latvijā ir jāīsteno pasākumi, kas vērsti uz atalgojuma celšanu un līdz ar to uz Latvijas būvniecības nozares konkurētspējas paaugstināšanu.

2.3. Minimālā alga

2019. gada 3. novembrī spēkā stājās būvniecības nozares Ģenerālvienošanas, kas ir starp būvniecības nozares darba devējiem un darba ņēmējiem noslēgts koplīgums. Ģenerālvienošanas nosaka minimālo algu būvniecības nozarē strādājošiem un tā ir saistoša visiem būvniecības uzņēmumiem. Saskaņā ar Ģenerālvienošanos, minimālā bruto darba alga mēnesī ir 780 eiro un minimālā stundas tarifa likme ir 4,67 eiro. Jāatzīmē, ka šāda vienošanās starp darba devējiem un darba ņēmējiem ir vairāk raksturīga Rietumeiropas un Skandināvijas valstīm un mazāk raksturīga – Austrumeiropas valstīm, piemēram, Igaunijā un Lietuvā nav noslēgtas šādas vienošanās. Šajās valstīs uz būvniecības nozares darbiniekiem attiecināms visā valstī noteiktais minimālais atalgojums.

Jāatzīmē, ka minimālā mēneša darba alga valstī ir noteikta 500 eiro apmērā¹ un tā ir spēkā kopš 2021.gada 1.janvāra.

2021. gada 6. decembrī Eiropas Savienības (ES) Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju lietu ministru padome apstiprināja vienošanos par Eiropas Komisijas priekšlikumu direktīvai par adekvātu minimālo algu Eiropas Savienībā². Ņemot vērā direktīvas priekšlikumā piedāvāto mehānismu minimālās algas noteikšanai, jau drīzumā Latvijas minimālajai algai būtu jāsasniedz 600 līdz 650 eiro līdzšinējo 500 eiro vietā. Atbilstoši direktīvas priekšlikumam, minimālo algu ES dalībvalstī būtu jānosaka, izmantojot šādu pieeju:

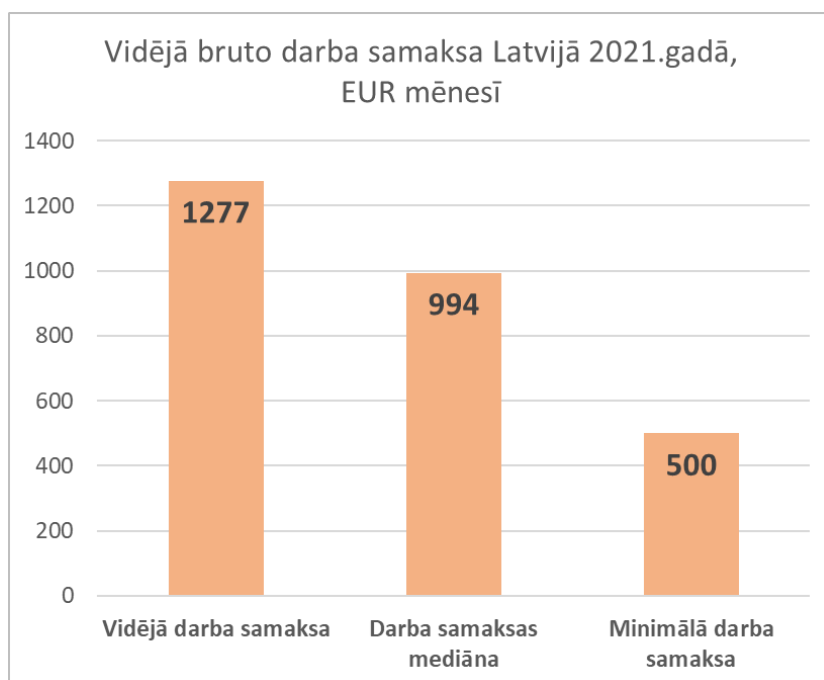
- Minimālā algai jāatbilst 50% no vidējās aritmētiskās bruto algas valstī, vai
- Minimālajai algai jāatbilst 60% no mediānas bruto algas valstī.

Atbilstoši Centrālās Statistikas pārvaldes (CSP) datiem, 2021.gadā vidējā darba samaksa bija 1277 eiro mēnesī un darba samaksas mediāna – 994 eiro mēnesī (skat. Attēlu 7). Līdz ar to izmantojot direktīvas priekšlikumā minēto pieeju, minimālā alga būtu nosakāma robežās no 600 līdz 650 eiro (skat. Attēlu 8).

¹ Ministru kabineta 24.11.2020 noteikumi Nr. 707 "Grozījums Ministru kabineta 2015. gada 24. novembra noteikumos Nr. 656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu".

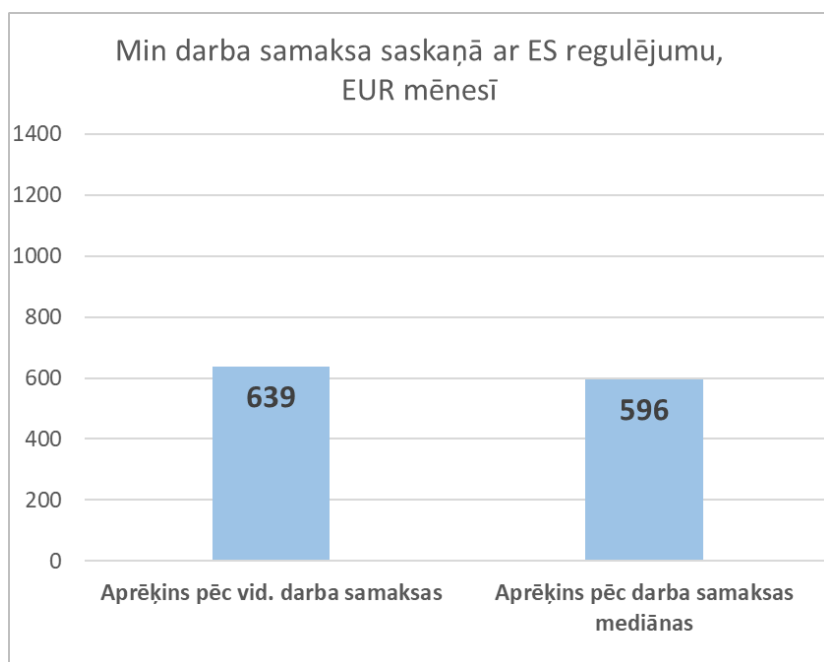
² Priekšlikums *EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par adekvātu minimālo algu Eiropas Savienībā* COM/2020/682 final.

Attēls 7

Datu avots: CSP dati par darba samaksu.

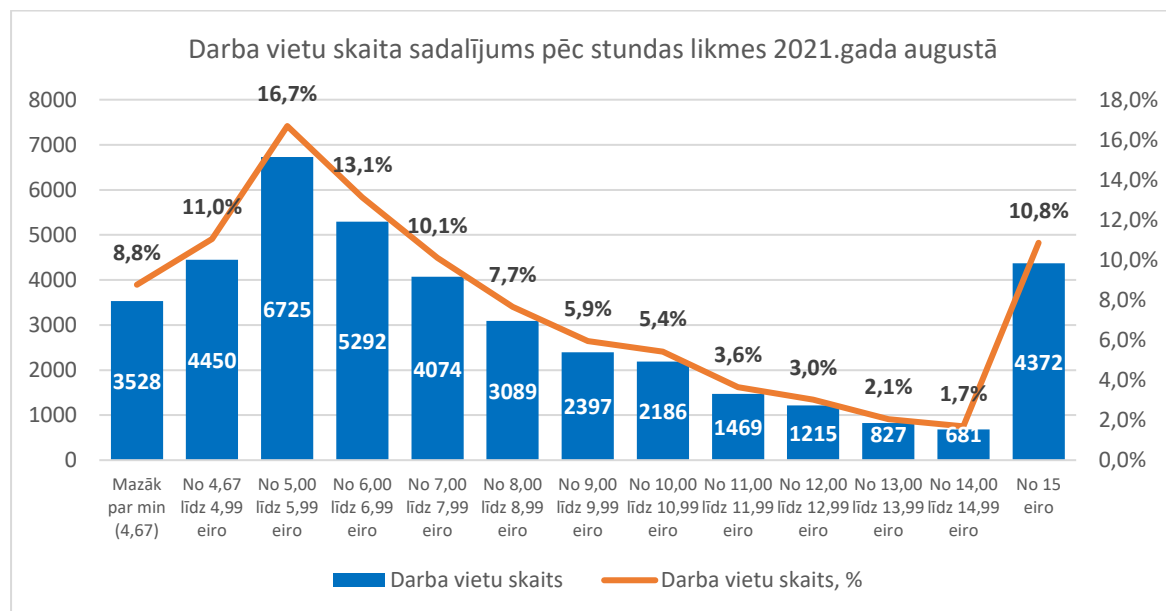
Attēls 8.

LR Labklājības ministrijas plāno minimālās algas valstī paaugstināšanu no 500 eiro līdz 600 eiro no 2023.gada 1.janvāra. Jāatzīmē, ka 2022.gada valsts budžetā nav iekļautas minimālās algas izmaiņas.

Attēlā 9 ir dots būvniecības nozares darba vietu skaita sadalījums pēc bruto stundas likmes. Kā var pamanīt, ievērojams darba vietu skaits ir ar minimālo bruto stundas likmi, un mazāk par būvniecības nozarē noteikto bruto minimālo stundas likmi (4,67 eiro par stundu) saņem 3528 darba vietās.

Attēls 9.

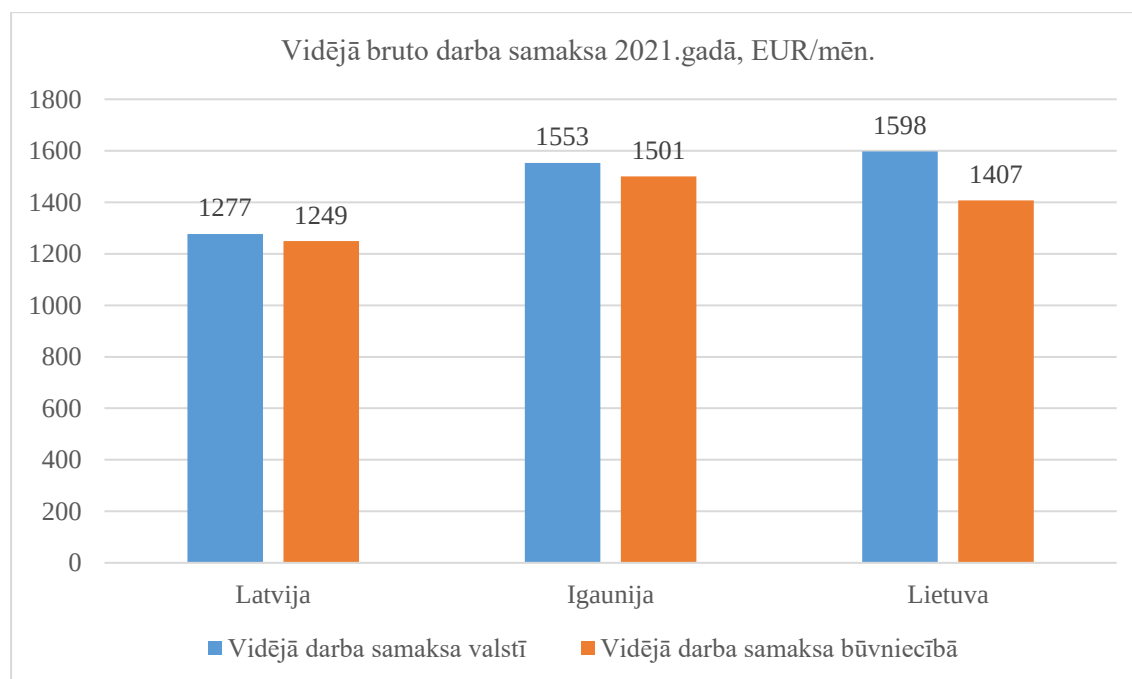
Datu avots: VID dati par būvniecības nozares uzņēmumos būvniecības profesijās nodarbinātajiem darba ņēmējiem

3. MINIMĀLĀ UN VIDĒJĀ ATALGOJUMA RĀDĪTĀJI ĀRVALSTĪS

3.1. Minimālā un vidējā atalgojuma rādītāji Igaunijā un Lietuvā

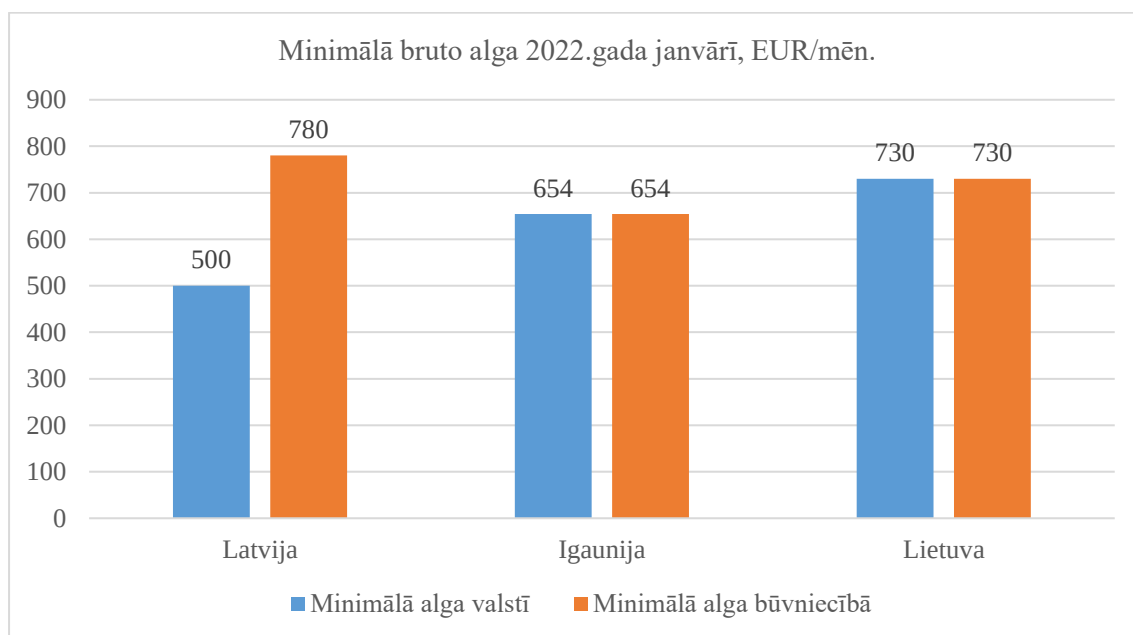
2021.gadā vidējā darba samaksa Latvijā visā tautsaimniecībā bija 1277 eiro mēnesī un būvniecības nozarē 1249 eiro mēnesī, kas ir zemākie rādītāji Baltijas valstīs (skat. Attēlu 10).

Attēls 10

Datu avots: CSP dati par darba samaksu.

Savukārt, Latvijā minimālais atalgojums visā tautsaimniecībā noteikts - 500 eiro mēnesī un būvniecības nozarē (Ģenerālvienošanās ietvaros) – 780 eiro mēnesī. Kā redzams pievienotajā Attēlā 11, Latvijā ir zemākā minimālā alga valstī – 500 eiro mēnesī. Jāatzīmē, ka Ģenerālvienošanās ietvaros noteiktā minimālā alga Latvijas būvniecības nozarē nodarbinātajiem ir par 56% augstāka salīdzinot ar valstī noteikto. Kaimiņvalstīs šāda vienošanās nav noslēgta. Līdz ar to minimālais atalgojums kaimiņvalstu būvniecības nozarē nodarbinātajiem ir vienāds ar valstī noteikto.

34

3.2. Būvniecībā nodarbināto vidējā un minimālā stundas likme Eiropas valstīs

Šajā sadaļā apskatītas vidējās un minimālās stundas likmes atsevišķās Eiropas valstīs, uz kurām dodas strādāt Latvijas būvniecības nozares strādnieki. Apskatā ir izmantoti LBNA apkopotie dati par stundas likmēm šādās ārvalstīs:

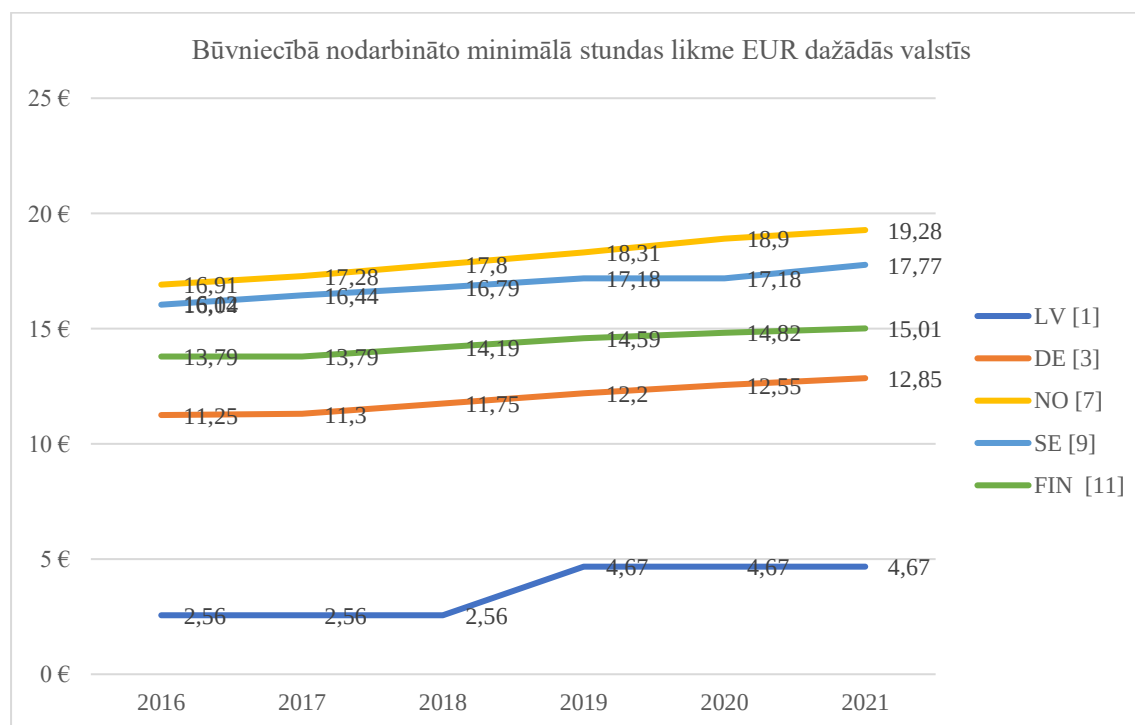
- Vācija
- Norvēģija
- Somija
- Zviedrija

Attēlā 12 apkopoti dati par būvniecībā nodarbināto minimālo stundas likmi. Kā var pamanīt, apskatītajās valstīs minimālā stundas likme tiek paaugstināta katru gadu. Vidējais pieaugums šajās valstīs ir aptuveni 2,3% gadā. Ikvienā apskatītajā valstī minimālās stundas likme ir augstāka kā Latvijā, kas skaidrojams ar salīdzinoši augstāko vidējo atalgojumu šajās valstīs.

³ Igaunijā mēneša minimālā alga ir noteikta pilnas slodzes darbiniekiem. Darba līguma likuma 43.pants nosaka, ka pilnas slodzes darbinieki strādā 40 stundas 7 dienu periodā un 8 stundas dienā. Igaunijā sociālie partneri Igaunijas Darba devēju konfederācija (ETK) un Igaunijas Arodbiedrību konfederācija (EAKL) vienojas par minimālās algas apmēru. Valdības noteikumos tiek fiksēts arī EAKL un ETK noslēgtais pagarinātais minimālās algas koeficients. Juridiskais pamats: Kolektīvo līgumu likuma 4. panta 4. punkts un Darba līgumu likuma 29. panta 5. punkts.

⁴ Saskaņā ar Lietuvas Republikas Darba kodeksu (144. pants) darba laiks nedrīkst pārsniegt 40 stundas nedēļā, tāpēc mēnešalgu aprēķina, pamatojoties uz 40 darba stundu nedēļu. Dienakts darba ilgums nedrīkst pārsniegt 8 darba stundas (izņēmumus var noteikt likumi, valdības lēmumi un koeficienti). Saskaņā ar 196.pantu samaksa par nepilnu darba laiku (nepilnīgu darba dienu vai nedēļu) ir proporcionāla darbā pavadītajam laikam vai veiktajam darbam, tāpēc faktiskā darba samaksa varētu būt mazāka par oficiālo minimālo mēneša darba algu, ja personas oficiālais darba laiks ir mazāks par 40 stundām nedēļā.

Datu avots: LBNA apkopotā informācija par minimālo algu.

Attēla paskaidrojumi:

[1] Minimālā stundas likme tika noteikta ar likumu līdz 2019. gada 3. novembrim, kad stājās spēkā vispārsaistoša ģenerālvienošana būvniecības nozarē. 2019. gadā no 1. janvāra līdz 2. novembrim minimālā st. likme bija 2,56 € un no 3. novembra līdz 31. decembrim 4,67 €.

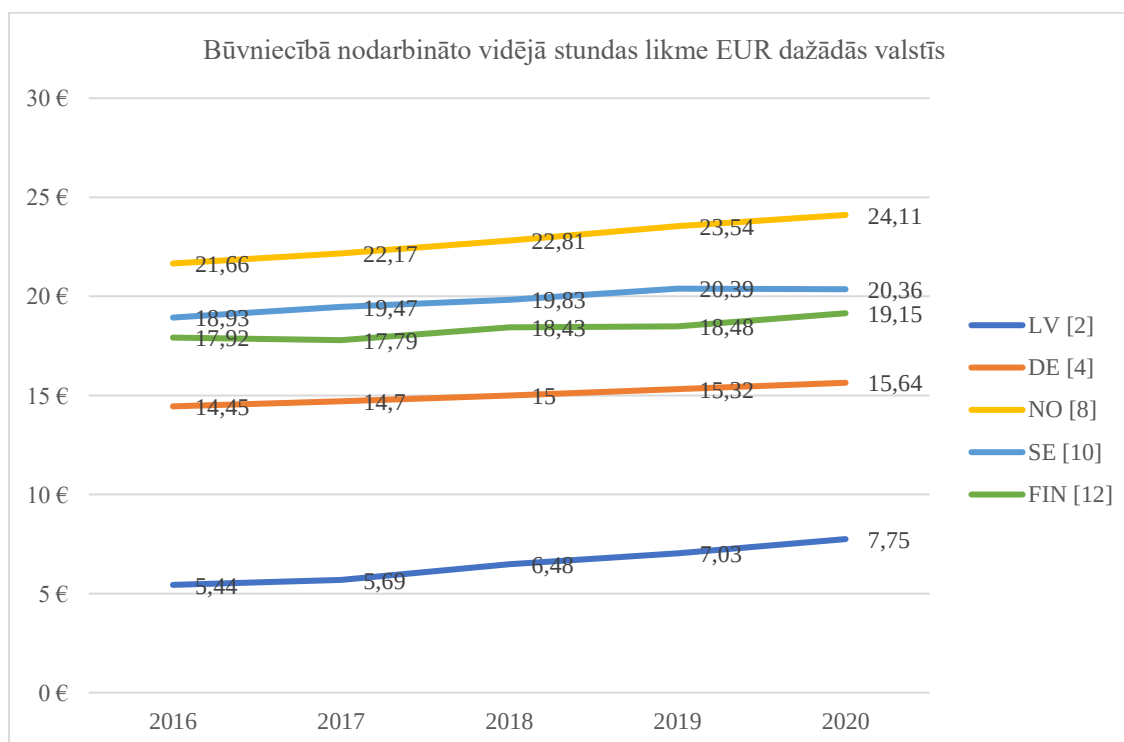
[3] SOKA-BAU mājas lapa, minimālā st. likme nekvalificētiem nodarbinātajiem būvniecībā, Rietumvācijā. Noteikta ar vispārsaistošu ģenerālvienošanos nozarē. 2018. gadā no 1. janvāra līdz 28. februārim minimālā st. likme 11,30 € un no 1. marta līdz 31. decembrim 11,75 €. 2019. gadā no 1. janvāra līdz 28. februārim minimālā st. likme 11,75 € un no 1. marta līdz 31. decembrim 12,20 €. 2020. gadā no 1. janvāra līdz 31. martam minimālā st. likme 12,20 € un no 1. marta līdz 31. decembrim 12,55 €. 2021. gadā no 1. janvāra līdz 30. aprīlim minimālā st. likme 12,55 € un no 1. maija līdz 31. decembrim 12,85 €. Avots: <https://www.soka-bau.de/arbeitgeber/teilnahme-beitraege/beitraege/mindestlohn/> [Skatīts: 22.11.2021.]

[7] Informāciju sniedza Norvēģijas arodbiedrību federācija "Fellesforbundet" par minimālo stundas likmi nekvalificētiem nodarbinātajiem būvniecībā. Konvertācijas likme no NOK uz EUR 10,2875 [Situācija uz 06.12.2021.]

[9] Informāciju sniedza Zviedrijas būvniecības darbinieku arodbiedrība "Byggnads" par minimālās stundas likmes "grīdu" (zemāko līmeni) uzņēmuma līmeņa koplīgumos. Ņemot vērā apstākļus (profesija, reģions, pieredze) minimālā st. likme ir lielāka. Konvertācijas likme no SEK uz EUR 10,128 [Situācija uz 23.11.2021.]

[11] Informāciju sniedza Somijas būvniecībā nodarbināto arodbiedrība "Rakennusliitto".

Savukārt, Attēlā 13 ir apkopoti dati par būvniecībā nodarbināto vidējo stundas likmi. Izpētot apskatīto valstu vidējās un minimālās stundas likmes būvniecībā nodarbinātajiem, jāsecina, ka attiecība starp vidējo un minimālo stundas likmes apmēru ir līdzīga. Piemēram, 2020. gadā Vācijā vidējā stundas likme bija 15,64 eiro un minimālā likme 12,55 eiro, līdz ar to veidojot 80% attiecību. Savukārt, Norvēģijā šīs likmes attiecīgi bija - 24,11 eiro un 18,9 eiro, līdz ar to veidojot 78% attiecību. Kopumā apskatītajās valstīs attiecība ir robežās no 77 % līdz 85 %.

Datu avots: LBNA apkopotā informācija par vidējo algu.

Attēla paskaidrojumi:

[2] Avots: Centrālā statistikas pārvalde DSV070. Vidējā stundas likme 2021. gadā aprēķināta balstoties uz gada pirmajiem 3 ceturkšņiem.

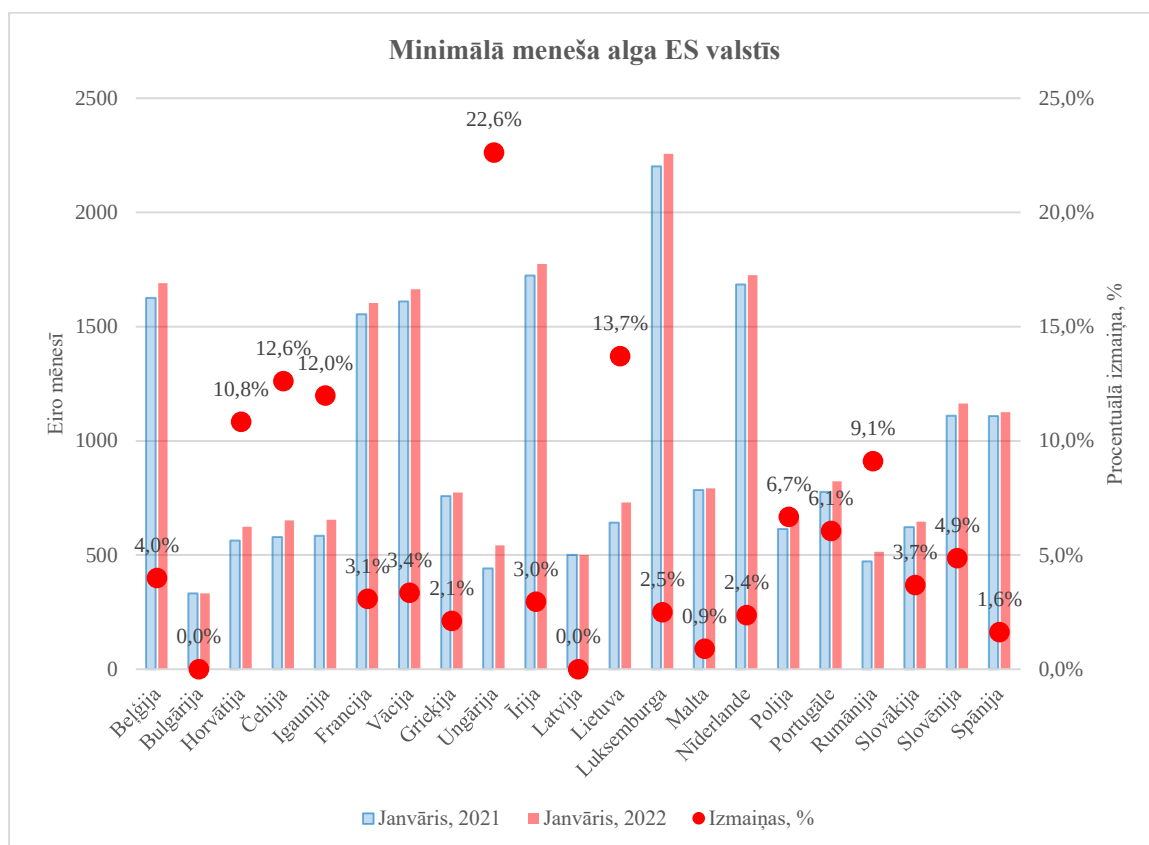
[4] Vidējā stundas likme būvniecības nozarē. Informāciju sniedza Vācijas būvniecības arodbiedrība IG Bauen-Agrar-Umwelt (IG BAU).

[8] Informāciju sniedza Norvēģijas arodbiedrību federācija "Fellesforbundet" par vidējo stundas likmi būvniecībā nodarbinātajiem, izņemot "baltās apkaklītes" (inženieri utt.)

[10] Informāciju sniedza Zviedrijas būvniecības darbinieku arodbiedrība "Byggnads" [12] Informāciju sniedza Somijas būvniecībā nodarbināto arodbiedrība "Rakennusliitto". [Situācija uz 24.11.2021.]

3.3. Minimālā alga ES valstīs

Šajā sadaļā apkopoti dati par minimālo algu ES valstīs. Kā to parāda Attēls 14, Latvijā ir viszemākā minimālā alga apskatītajās valstīs. Lielākā daļā ES valstu 2022.gadā minimālā alga tika palielināta. Kā zināms, šogad Latvijā nav plānotas minimālās algas izmaiņas. Paredzams, ka minimālā alga Latvijā varētu palielināties vismaz līdz 600 eiro mēnesī sākot ar 2023.gada 1.janvāri. Kontekstā ar ES valstu minimālā atalgojuma līmeni un dinamiku, šāds pieņēmums ir pamatots un ticams.

Datu avots: Eiropas Fonda dzīves un darba apstākļu uzlabošanai veiktais pētījums.

<https://www.eurofound.europa.eu/data/statutory-minimum-wages-2022>

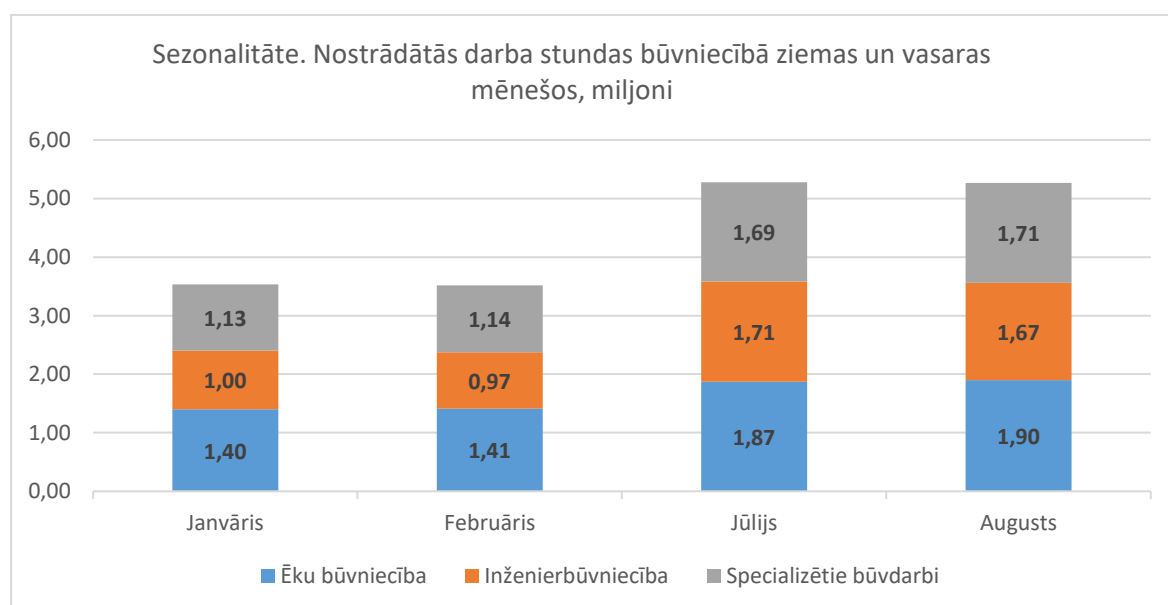
4. BŪVNICĪBĀ NODARBINĀTO DARBA LAIKA SPECIFIKA

Šajā sadaļā tiek analizēta būvniecības nozarē nodarbināto darba laika specifika. Analīze veikta, izmantojot VID sagatavotos un iesniegtos anonimizētos datus par būvniecības nozares darba ņēmējiem 2021.gada pirmajos 9 mēnešos. Jāuzsver, ka šajos datos vērā ņemti tikai tie darba ņēmēji, kuri ir nodarbināti būvniecības nozares uzņēmumā un kuriem ir norādīta būvniecība nozares profesija. Šie dati dod iespēju izpētīt:

- būvniecības darbu sezonālo raksturu, salīdzinot datus par būvniecības darbu apjomiem ziemas un vasaras mēnešos;
- būvniecības nozares nodarbinātības specifiku, apskatot cik darba vietās vienlaicīgi ir nodarbināti darba ņēmēji;
- būvniecības nozares nodarbinātības raksturu, izpētot, cik intensīvi darba ņēmēji ir nodarbināti būvniecības nozarē.
- būvniecības nozares darba ņēmēju nodarbinātību citās Latvijas tautsaimniecības nozarēs.

Attēls 15 atspoguļo būvniecības darbu sezonālo raksturu. Kā var pamanīt, vasaras mēnešos nodarbinātība būvniecības nozarē ir būtiski augstāka kā ziemas mēnešos. Ņemot vērā nodarbinātības rādītājus jūlijā un augustā, kad būvdarbu apjomi sasniedz maksimumu un salīdzinot to ar nodarbinātību janvārī un februārī, secināms, ka vasaras mēnešos tā ir par 50% augstāka nekā ziemas mēnešos. Ievērojot, ka turpmākajos gados būvniecības nozares apjomi pieaugs, it īpaši svarīgi ir nodrošināt pieņemamus un konkurētspējīgus apstākļus darba ņēmējiem sezonā, kad pieprasījums pēc būvdarbiem būs visaugstākais.

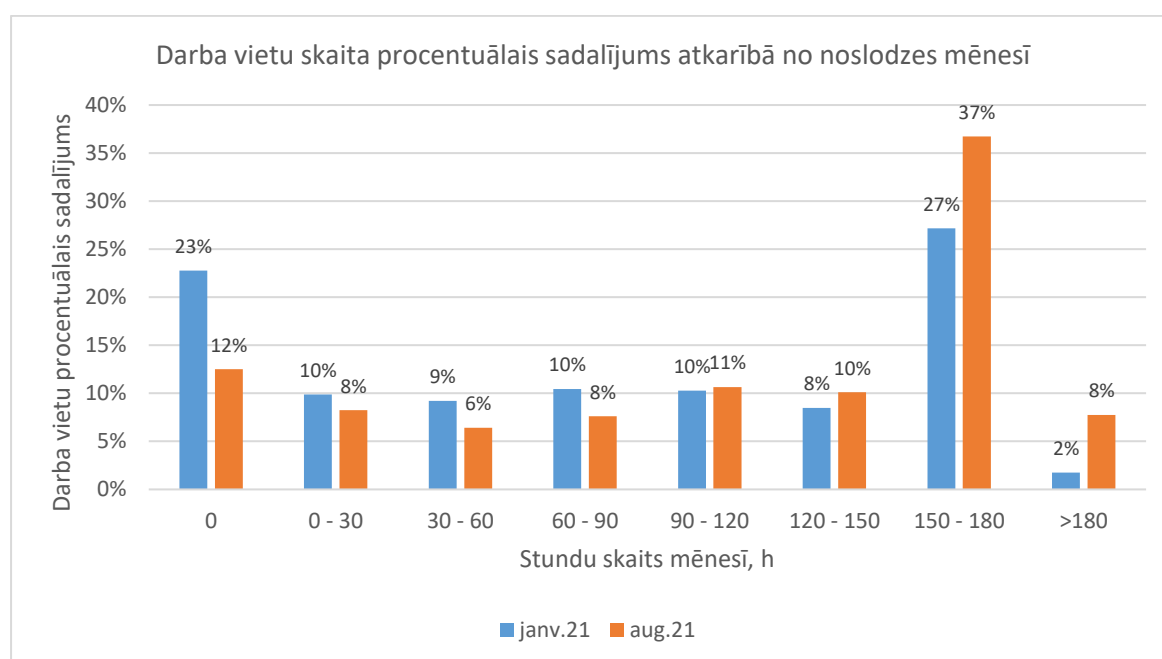
Attēls 15

Datu avots: VID dati par būvniecības nozares uzņēmumos būvniecības profesijās nodarbinātajiem darba ņēmējiem.

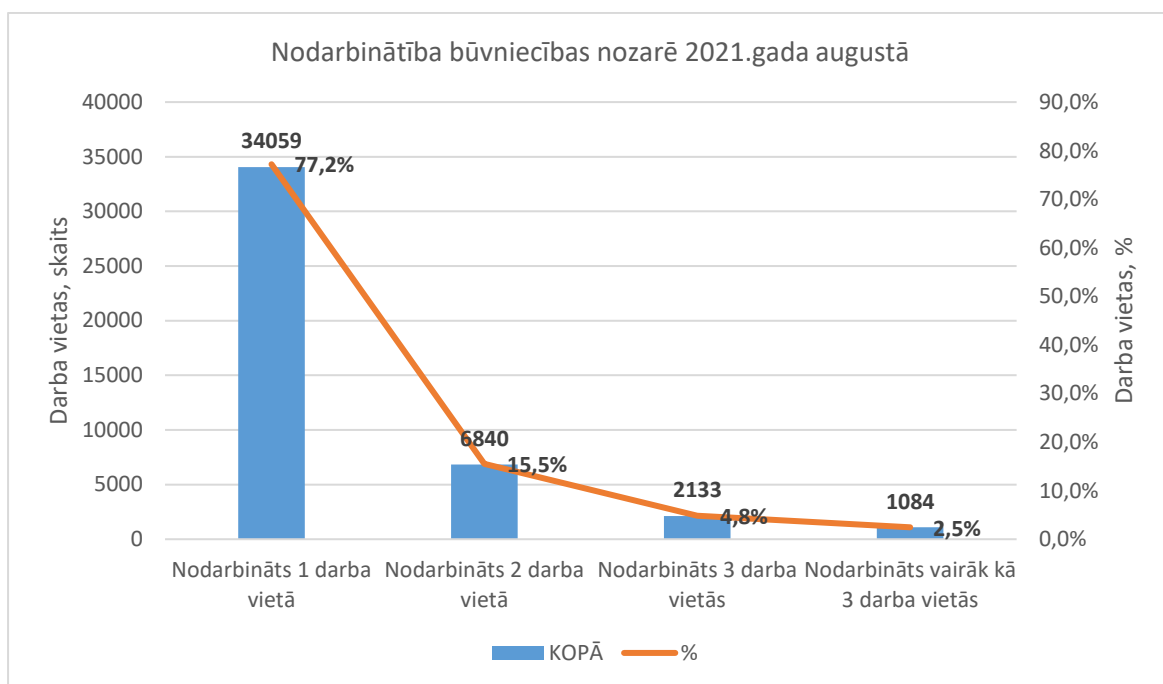
Kā to parāda Attēls 16, būvniecības nozarē pilnas slodzes (un vairāk) darba vietas ir aptuveni 45% vasaras mēnešos un tikai aptuveni 29% ziemas mēnešos. Salīdzinot ar citām ekonomikas nozarēm šie rādītāji ir zemi. Respektīvi, darba ņēmējiem ir raksturīgi strādāt vairākās darba vietās būvniecības nozarē, kā arī ārpus tās. Kā var secināt, ziemas laikā darba ņēmēji meklē darba iespējas ārpus Latvijas būvniecības nozares un atrod to citā Latvijas tautsaimniecības nozarē vai dodas peļņā uz ārzemēm. Ja netiek nodrošināti konkurētspējīgi apstākļi būvniecības nozarē, pastāv nopietns risks, ka būvniecības speciālisti turpinās darba gaitas ārzemēs vai citā Latvijas tautsaimniecības nozarē. Jāatzīmē, ka būvniecības nozares apjomi turpmākajos gados pieaugs. Tas it īpaši saasina jautājumu par būvniecības speciālistu piesaisti būvniecības nozarei.

Attēls 16

Datu avots: VID dati par būvniecības nozares uzņēmumos būvniecības profesijās nodarbinātajiem darba ņēmējiem.

Attēls 17 apstiprina hipotēzi par būvniecības nozarē nodarbinātību vairākās darba vietās – 23% no visiem darba ņēmējiem ir nodarbināti vairāk kā vienā darba vietā. Jāņem vērā, ka Attēlā 16 ir atspoguļoti dati par augustu, kad nodarbinātība būvniecībā ir visaugstākā, kā arī jāatzīmē, ka attēlā atspoguļoti dati tikai par aktīvajām darba vietām.

Datu avots: VID dati par būvniecības nozares uzņēmumos būvniecības profesijās nodarbinātajiem darba ņēmējiem.

5. MINIMĀLĀS ALGAS IZMAIŅU SCENĀRIJI

Ņemot vērā iepriekšējās sadaļās izklāstīto situāciju būvniecības nozarē, it īpaši publisko investīciju pieaugumu, būvniecības nozares sagaidāmo apjomu pieaugumu turpmākajos gados, būvdarbu sezonālo specifiku, salīdzinoši nekonkurētspējīgo būvniecības nozares atalgojumu, Pētījuma ietvaros tiek apskatīti šādi ar Pasūtītāju saskaņoti būvniecības nozares minimālās algas izmaiņu scenāriji:

- 1.scenārijs   Īstermiņā (2022. un 2023.gads) būvniecības nozarē minimālā alga netiek palielināta:
  - Saglabājas esošā bruto alga 780 EUR mēnesī;
  - Minimālā stundas likme 4,67 eiro.
- 2.scenārijs   No 2023.gada 1.janvāra šādas izmaiņas:
  - Minimālā bruto alga palielināta līdz 850 EUR mēnesī jeb par 9 %;
  - Minimālā stundas likme līdz 5,09 eiro;
  - Piemaksas par kvalifikāciju atbilstoši profesionālās kvalifikācijas līmenim (PKL).
- 3.scenārijs   No 2023.gada 1.aprīļa šādas izmaiņas:
  - Minimālā bruto alga tiek palielināta līdz 900 eiro mēnesī jeb par 15,4%;
  - Minimālā stundas likme līdz 5,39 eiro;
  - Piemaksas par kvalifikāciju atbilstoši profesionālās kvalifikācijas līmenim (PKL).

Pieņēmumi un apsvērumi par iepriekš minētiem scenārijiem ir šādi:

- 1.scenārijs ir bāzes scenārijs, pret kuru tiek salīdzināti un vērtēti abi minimālās algas izmaiņu scenāriji. Izmantojot šādu pieeju tiek veikts arī abu minimālās algas scenāriju (2. un 3. scenārijs) ietekmes novērtējums laika periodam no 2023. līdz 2025.gadam (skatīt Ziņojuma 7.sadaļu “Minimālās algas scenāriju ietekmes novērtējums”);
- 2.scenārijs tiek apskatīts kontekstā ar:
  - Latvijas būvniecības nozares apjoma pieauguma prognozēm, pieaugošo pieprasījumu pēc darbaspēka un nepieciešamību celt nozares konkurētspējas celšanu ārzemju, kā arī Latvijas iekšējā tirgū.
  - LR Labklājības ministrijas paredzēto minimālās algas valstī paaugstināšanu no 500 eiro līdz 600 eiro no 2023.gada 1.janvāra.
  - LBNA priekšlikumu palielināt minimālo mēneša algu no 780 eiro līdz 850 eiro.
  - Direktīvu, kurā norādītas šādas minimālās algas noteikšanas vadlīnijas:
    - Minimālā alga valstī līdzinās 50% no vidējās aritmētiskās bruto algas valstī;
    - Minimālā alga valstī līdzinās 60% no mediānas bruto algas valstī.Direktīvas vadlīnijas nostiprina ieceri par minimālās algas celšanu valstī līdz 600 eiro.
- 3.scenārijs tiek apskatīts kontekstā ar tādiem pašiem apsvērumiem un pieņēmumiem, kas norādīti 2.scenārijam. Kā 3.scenārijam raksturīgi apsvērumi ir sekojoši:
  - Minimālās alga būvniecības nozarē tiek palielināta 2023.gada 1.aprīlī t.i. brīdī, kad būvdarbu apjomi Latvijas būvniecības nozarē sāk strauji pieaugt. Respektīvi, tiem ir izteikts sezonāls raksturs.

- Scenārijs paredz paaugstināt minimālo algu līdz 900 eiro mēnesī t.i. par 50% augstāku salīdzinot ar plānoto minimālo algu valstī – 600 eiro mēnesī. Saskaņā ar Darba Likuma 68.pantu, Ģenerālvienošānās ietvaros noteiktā minimālā alga vai stundas likme nozarē ir paaugstināta vismaz 50 procentu apmērā virs valsts noteiktās minimālās darba algas vai stundas algas likmes. Ja valsts paaugstina minimālo darba algu vai stundas likmi, tad Ģenerālvienošānās ietvaros jāveic grozījumus tā, lai tiktu nodrošināta atbilstība nosacījumam par vismaz 50% augstāku minimālo algu vai stundas likmi nozarē.

Kā papildus apsvērumi 2. un 3.scenārijam ir norādāmi šādi:

- Paziņojums par minimālās algas izmaiņām būvniecības nozarē ir sludināms laikrakstā “Latvijas vēstnesis” 3 mēnešus pirms minimālās algas spēkā stāšanās datuma;
- Lai būvniecības nozarē varētu praktiski realizēt minimālās algas izmaiņas ir nepieciešami aptuveni 6 mēneši t.i. ievērojot arī nepieciešamību savlaicīgi atspoguļot ieplānotās izmaiņas būvniecības nozares iepirkumu procedūrās.
- Ceļu būvniecības komersanti savu darbu tāmes sagatavo decembra, janvāra mēnešos. Līdz ar to šajā laika periodā komersantiem jābūt skaidrībai par minimālās algas izmaiņām.

6. MINIMĀLĀS ALGAS SCENĀRIJU IETEKMES NOVĒRTĒJUMS

Minimālās algas scenāriju ietekmes novērtējums ir sagatavots nolūkā:

- Novērtēt papildu VSAOI un IIN nodokļu ieņēmumus no vienas puses un papildu nodokļu slogu būvniecības nozares komersantiem no otras puses.
- Novērtēt darbaspēka izmaksu pieaugumu būvkomersantiem.

6.1. Novērtējuma pieeja

- Izmantoti VID sagatavotie un iesniegtie anonimizētie dati par būvniecības nozares darba ņēmējiem par 2021.gada pirmajiem 9 mēnešiem.
- VID anonimizētie dati iekļauj darba ņēmēju (faktiski darba vietu) bruto ienākumus, VSAOI, IIN nodokļus, nostrādātās darba stundas, informāciju, vai darba ņēmējs ir / nav MU darbinieks, informāciju, vai darba ņēmējam ir atvieglojumi un apgādībā esošas personas u.c. novērtējumam noderīgu informāciju.
- No VID anonimizētajiem datiem atlasīti tie darba ņēmēji (faktiski darba vietas), kurus ietekmētu minimālās algas pieliecināšana.
- Šiem darba ņēmējiem ir aprēķināti jaunie bruto ienākumi, izmantojot jauno bruto stundas likmi.
- Veikts jauno IIN un VSAOI nodokļu novērtējums ar jauno bruto stundas likmi.
- 2. un 3. minimālās algas izmaiņu scenārijam sagatavota prognoze laika periodam no 2023.gada līdz 2025.gadam, ievērojot, ka:
  - 2. scenārija gadījumā jaunā minimālā stundas likme 5,09 eiro stātos spēkā 2023.gada 1.janvārī;
  - 3. scenārija gadījumā jaunā minimālā stundas likme 5,39 eiro stātos spēkā 2023.gada 1.aprīlī.
- Prognoze sagatavota:
  - izmantojot datus par būvniecības apjoma indeksu ceturkšņu griezumā, līdz ar to ievērojot būvniecības sezonālātes efektu.
  - izmantojot LBP būvniecības apjoma prognozi 2023. - 2025.gadam.
- Veikts 2. un 3. scenārija salīdzinājums ar bāzes scenāriju (1. scenārijs), sniedzot vērtējumu par papildu IIN un VSAOI nodokļu apmēru budžetā un papildus nodokļu slogu būvkomersantiem.

6.2. Galvenie pieņēmumi

- 2.scenārijs No 2023.gada 1.janvāra minimālā bruto alga tiek palielināta no 780 eiro līdz 850 eiro mēnesī. Minimālā bruto darba stundas likme tiek palielināta no 4,67 eiro līdz 5,09 eiro.
- 3.scenārijs No 2023.gada 1.aprīļa minimālā bruto alga tiek palielināta no 780 eiro līdz 900 eiro mēnesī. Minimālā bruto darba stundas likme tiek palielināta no 4,67 eiro līdz 5,39 eiro.
- Būvniecības nozares apjomu ilgtermiņa prognoze.

Versija	2021	2022	2023	2024	2025
Būvniecības produkcijas faktiskais apjoms un prognoze, mljrd. eiro	2,44	2,47	2,50	2,55	2,60
Pieaugums pret 2021.gadu, %	0,00%	1,41%	2,65%	4,70%	6,75%

- Lai noteiktu 2021.gada 4. ceturkšņa rādītājus, kas nav VID iesniegtajos datos, izmantoti CSP faktiskie dati “Būvniecības produkcijas apjoms nozarēs, faktiskajās cenās” griezumā par 2021.gada ceturkšņiem. Izmantojot šos datus, noteikts, ka produkcijas apjoms 4.ceturksnī ir par 6,65% mazāks nekā 3.ceturksnī. Šis rādītājs ir izmantots kā korigējošais koeficients, lai iegūtu nepieciešamos rādītājus 4.ceturksnim.
- Veikts pieņēmums, ka nemainīsies VSAOI sadalījums starp darba devēju un darba ņēmēja daļu.

6.3. Aprēķina rezultāti

Tabulā 2 un Attēlā 18 atspoguļots aprēķina kopsavilkums 2.scenārijam, kas paredz minimālās algas paaugstināšanu no 2023.gada 1.janvāra. Kā redzams, minimālās algas palielināšanai ir sekojoša ietekme uz nodokļu apmēru laika periodā no 2023. līdz 2025.gadam:

- IIN nodokļi palielinātos par 3,53 milj. eiro
- VSAOI nodokļi pieaugtu par 8,16 milj. eiro
- Kopējais nodokļu pieaugums – 11,69 milj. eiro

Darba devēju darbaspēka izmaksas 3 gadu periodā palielinātos par 29,75 miljonu eiro.

Tabula 2

	2022	2023	2024	2025	KOPĀ (2023-2025)
Darba spēka izmaksas, milj. EUR					
ar esošo min algu	494	500,02	510,02	520,02	1530,06
ar jauno min algu		509,74	519,94	530,13	1 559,81
Starpība		9,72	9,92	10,11	29,75
Starpība, %		1,94%	1,94%	1,94%	1,94%
IIN nodokļi, milj. EUR					
ar esošo min algu	78,52	79,47	81,06	82,65	243,18
ar jauno min algu		80,62	82,24	83,85	246,71
Starpība		1,15	1,18	1,20	3,53
Starpība, %		1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
VSAOI nodokļi, milj. EUR					
ar esošo min algu	166,84	168,87	172,24	175,62	516,73
ar jauno min algu		171,53	174,96	178,39	524,89
Starpība		2,67	2,72	2,77	8,16
Starpība, %		1,6%	1,6%	1,6%	1,6%
VSAOI nodokļi - darba ņēmēja daļa, milj. EUR					
ar esošo min algu	51,39	52,01	53,05	54,09	159,16
ar jauno min algu		52,83	53,89	54,95	161,67
Starpība		0,82	0,84	0,85	2,51
Starpība, %		1,6%	1,6%	1,6%	1,6%
VSAOI nodokļi - darba devēja daļa, milj. EUR					
ar esošo min algu	115,45	116,85	119,19	121,53	357,58
ar jauno min algu		118,70	121,07	123,45	363,22
Starpība		1,84	1,88	1,92	5,64
Starpība, %		1,6%	1,6%	1,6%	1,6%

Tabulā 3 un Attēlā 18 atspoguļots aprēķina kopsavilkums 3.scenārijam, kas paredz minimālās algas paaugstināšanu no 2023.gada 1.aprīļa. Kā redzams, minimālās algas palielināšanai ir sekojoša ietekme uz nodokļu apmēru laika periodā no 2023. līdz 2025.gadam:

- IIN nodokļi palielinātos par 5,32 milj. eiro
- VSAOI nodokļi pieaugtu par 11,95 milj. eiro
- Kopējais nodokļu pieaugums – 17,27 milj. eiro

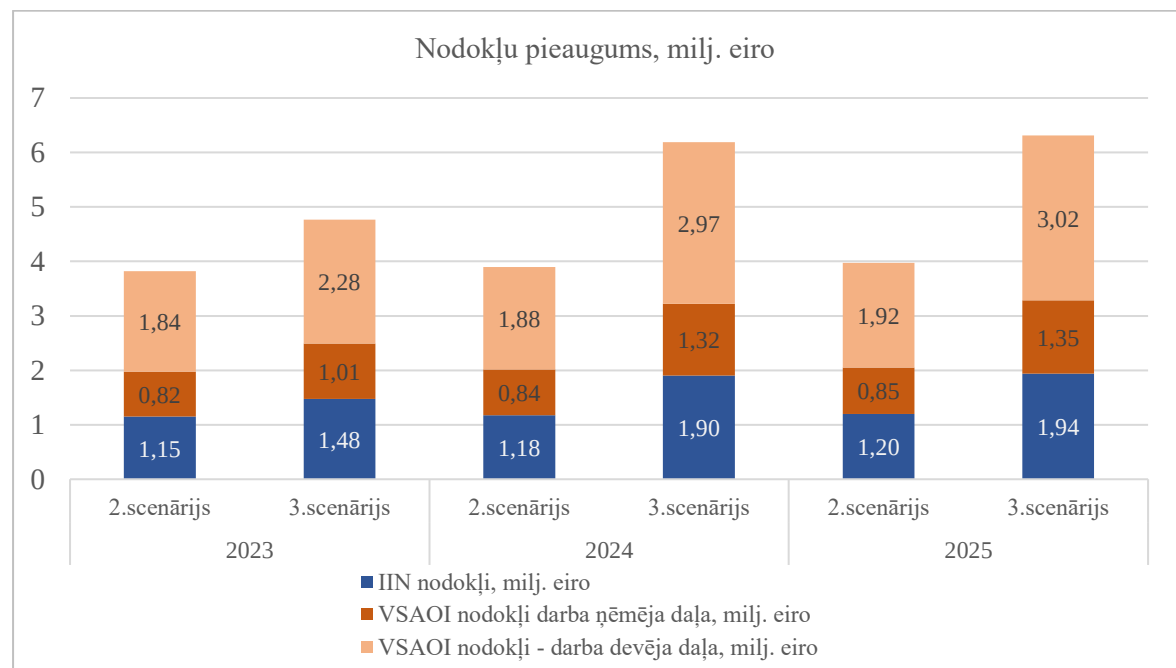
Darba devēju darbaspēka izmaksas 3 gadu periodā palielinātos par 43,54 miljoniem eiro.

Tabula 3

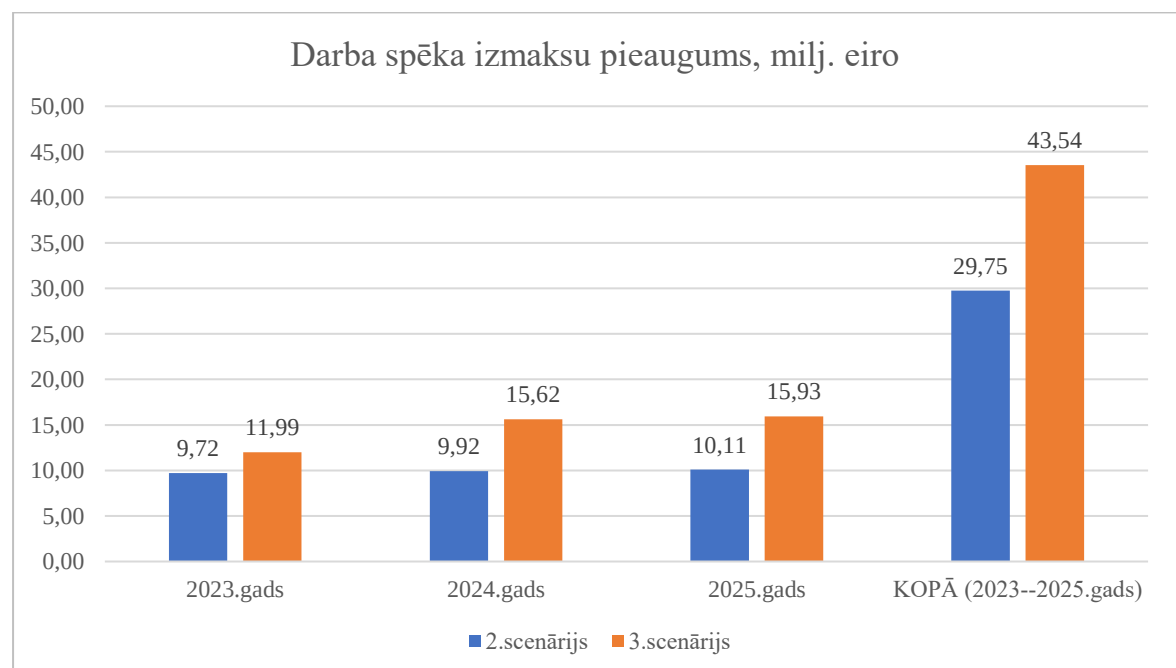
Darba spēka izmaksas, milj. EUR	2022	2023	2024	2025	KOPĀ (2023-2025)
Darba spēka izmaksas, milj. EUR					
ar esošo min algu	494	500,02	510,02	520,02	1530,06
ar jauno min algu		512,01	525,64	535,95	1 573,61
Starpība		11,99	15,62	15,93	43,54
Starpība, %		2,40%	3,06%	3,06%	2,85%
IIN nodokļi, milj. EUR					
ar esošo min algu	78,52	79,47	81,06	82,65	243,18
ar jauno min algu		80,95	82,96	84,59	248,50
Starpība		1,48	1,90	1,94	5,32
Starpība, %		1,9%	2,3%	2,3%	2,2%
VSAOI nodokļi, milj. EUR					
ar esošo min algu	166,84	168,87	172,24	175,62	516,73
ar jauno min algu		172,16	176,53	179,99	528,68
Starpība		3,29	4,29	4,37	11,95
Starpība, %		1,9%	2,5%	2,5%	2,3%
VSAOI nodokļi - darba ņēmēja daļa, milj. EUR					
ar esošo min algu	51,39	52,01	53,05	54,09	159,16
ar jauno min algu		53,03	54,37	55,44	162,84
Starpība		1,01	1,32	1,35	3,68
Starpība, %		1,9%	2,5%	2,5%	2,3%

VSAOI nodokļi - darba devēja daļa, milj. EUR					
ar esošo min algu	115,45	116,85	119,19	121,53	357,58
ar jauno min algu		119,13	122,16	124,55	365,84
Starpība		2,28	2,97	3,02	8,27
Starpība, %		1,9%	2,5%	2,5%	2,3%

Attēls 18

Attēls 19

7. MINIMĀLĀS ALGAS SCENĀRIJU NOVĒRTĒJUMS. IETEIKUMI.

Šajā sadaļā sniegts vērtējums minimālās algas izmaiņu scenārijiem. Pamatojoties uz šo vērtējumu un minimālās algas scenāriju ietekmes novērtējumu, konsultanti iesaka ieviest **3.scenāriju**, kas paredz no 2023.gada 1.aprīļa minimālo bruto alga palielināt no **780 eiro līdz 900 eiro mēnesī**. Minimālā bruto darba stundas likme palielināsies no **4,67 eiro līdz 5,39 eiro**.

Vienlaikus, konsultanti iesaka ievērot arī šādus apsvērumus, priekšnosacījumus pieņemot galīgo lēmumu par 3.scenārija īstenošana:

- Minimālās algas izmaiņas jāskata ciešā kontekstā ar minimālās algas izmaiņām valstī.
- Ticama EM, FM publisko pasūtījumu (infrastruktūra un nekustāmie īpašumi) prognoze laika periodam no 2022.gada līdz 2025.gadam kā svarīgs nosacījums.
- Ministru kabineta Ēnu ekonomikas ierobežošanas plānam jābūt ar redzējumu uz visiem būvniecības nozares segmentiem.
- Jāvērtē praksē kā būvdarbu pasūtītājam un izpildītājam izdodas koriģēt noslēgtā līguma būvdarbu izmaksu grozījumus un jāievieš likumdošanā taisnīgs būvniecības izmaksu indeksācijas modelis.

Tabula 4

Kritērijs	1.scenārijs	2.scenārijs	3.scenārijs
Ietekme uz būvniecības nozarē nodarbinātajiem	Nav ieguvumu.	Ieguvēji ir 9 tūkstoši darba ņēmēji.	Ieguvēji ir 11,5 tūkstoši darba ņēmēji.
		1. Paaugstinātas sociālās garantijas darbspējas, pensionēšanās u.tml. situācijās, kas it īpaši svarīgi darba ņēmējiem ar salīdzinoši zemu atalgojumu. 2. Piemaksas par būvniecības speciālistu kvalifikāciju atbilstoši PKL līmenim. 3. Samazināta Latvijas reģionālā dažādība atalgojuma jomā.	
Ietekme uz Latvijas būvniecības nozares būvkomersantiem	1. Krītas konkurētspēja. Turpinās darbinieku aizplūšana uz citām Latvijas nozarēm un uz ārvalstu tirgiem. 2. Būtiski apdraudēta publiski finansētu būvniecības nozares projektu īstenošana labā kvalitātē un termiņos.	Ieguvumi 1. Latvijas būvniecības nozares darba devēji kļūst konkurētspējīgāki. Ieviestās izmaiņas tiek novērtas, darbaspēks neaizplūst uz citām Latvijas nozarēm un ārvalstu tirgiem. 2. Kvalificētu darbinieku noturēšana. 3. Dempinga iespēju samazināšana būvniecības nozares publiskajos iepirkumos. 4. Ģenerālvienošanos parakstījušie uzņēmumi papildu iegūst ikgadējo valsts nodevu maksāt tikai 50% apmērā no noteiktā. 5. Publiskos iepirkumos SIIK kritēriji – piesaistīto speciālistu vidējās algas vai samaksātie IIN, VSOAI. 6. Instruments, kas palīdz novērst krasās atalgojuma reģionālās atšķirības.	

Zaudējumi			
1. Palielinās nodokļu slogs. Laika periodā no 2023. līdz 2025.gadam nodokļi pieaug par: a. 2.scenarijs 11,69 milj. eiro b. 3.scenārijs 17,27 milj. eiro			
Ieguvums valstij	Nav papildus ieguvumu.	1. Minimālās algas palielināšanai būs šāda ietekme uz nodokļu apmēru laika periodā no 2023. līdz 2025.gadam: • IIN nodokļi palielinātos par 3,53 milj. eiro • VSAOI nodokļi pieaugtu par 8,16 milj. eiro • Kopējais nodokļu pieaugums – 11,69 milj. eiro	1. Minimālās algas palielināšanai būs šāda ietekme uz nodokļu apmēru laika periodā no 2023. līdz 2025.gadam: • IIN nodokļi palielinātos par 5,32 milj. eiro • VSAOI nodokļi pieaugtu par 11,95 milj. eiro • Kopējais nodokļu pieaugums – 17,27 milj. eiro
2. Godīgas konkurences veicināšana. Dēmpinga iespēju samazināšana publiskajos iepirkumos. 3. Būvniecības nozares publiskā finansējuma projekti tiek realizēti termiņos un kvalitātē.			
Scenārija īstenošanas komplikācija, priekšnosacījumi, riski	1. Augsts ĢV izjukšanas risks. 2. Klaja pretruna ar Darba likuma 68.panta (3) daļu, kas paredz nozares min algu vismaz par 50% augstāku.	1. 2023.gada 1.janvārī pieaugot minimālai algai valstī līdz 600 eiro, jāizdara grozījumus Darba likuma 68.panta (3) daļā, kas pašlaik paredz nozares minimālo algu vismaz par 50% augstāku. 2. ĢV izjukšanas risks.	1. Scenārijs neprasa grozījumus likumdošanā. 2. Nav risks, ka ĢV var izjukt. 3. Atbilstoši Darba likuma 68.panta (4) daļai, minimālās algas būvniecībā izmaiņas jāveic 1 gada laikā no min algas valstī palielināšanas brīža.
Minimālās algas izmaiņu savlaicīgums	Scenārijs neparedz izmaiņas.	Scenārijs paredz izmaiņas vienlaicīgi ar minimālās algas izmaiņām visā valstī. Taču būvniecības nozarē gada pirmie mēneši ir periods, kad būvdarbu apjomi ir būtiski samazinājušies. Līdz ar to ieinteresētība un pievērsta uzmanība šādām izmaiņām nebūs augstākā un novērtētākā.	Izmaiņu datums 2023.gada 1.aprīlis ir optimāls brīdis, jo sakrīt ar būvdarbu sezonas sākumu. Lēmums par izmaiņām tiktu pieņemts 2022.gada IV ceturksnī, lai varētu veikt nepieciešamās izmaiņas iepirkumos un laicīgi informētu sabiedrību par šīm izmaiņām.

Tabulā 5 apkopoti apsvērumi par minimālās algas palielināšanas optimālo brīdi. Pamatojoties uz šo vērtējumu, optimālais brīdis ir 2023.gada aprīlis, noslēdzot Ģenerālvienošanos 2022.gada oktobrī – novembrī.

Tabula 5

Kritērijs	Vērtējums
Sezonalitāte	Būvdarbiem ir izteikts sezonāls raksturs (skat. Attēlus 14 un 15). 1.aprīlis ir optimāls minimālās algas celšanas laiks, jo sakrīt ar būvdarbu sezonas sākumu.
Darba laika specifika	Vairāki darba ņēmēji nodarbināti vairākās darba vietās t.sk. ārpus būvniecības nozares. Minimālās algas celšana atsākoties būvdarbu sezonai palīdzēs piesaistīt darba ņēmējus būvniecības nozarei.
Būvkomersantu finanšu plāni, budžets	Būvkomersantu finanšu plāni un nākamā gada budžets tiek gatavots pēdējā ceturksnī. Šis laiks ir optimāls, lai noslēgtu jauno Ģenerālvienošanos, paredzot minimālās algas izmaiņas ar nākamā gada 1.aprīli.
Valsts budžets	Valsts budžets tiek pieņemts Saeimā oktobrī – novembrī. Šajā laikā kļūs zināmas minimālās algas izmaiņas visā valstī.
Publisko iepirkumu procedūras	1. Būvkomersantiem nepieciešami aptuveni 6 mēneši, ievērojot arī nepieciešamību savlaicīgi atspoguļot ieplānotās izmaiņas būvniecības nozares iepirkumu procedūrās. 2. Ceļu būvniecības komersanti savu darbu tāmes sagatavo decembra, janvāra mēnešos. Līdz ar to šajā laika periodā komersantiem jābūt skaidrībai par minimālās algas izmaiņām.